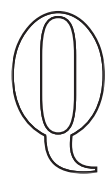

Text: JORDI BADIA / Fotos: FLORENCI VALLÈS I JORDI BADIA

La primera florida

Quan encara qui sap si l'hivern ja és fora fins l'any vinent o si, amagat a la cantonada, s'espera per tornar l'endemà, quan la saviesa popular adverteix amb prudència que «*març marçot, tira la vella al clot i a la jove si pot*», algunes plantes agosarades, deleroses de primavera, avancen ja la florida més atractiva. Mentre els caducifolis dormen encara el son hivernal i les obagues són encara fredes, les brolles dels terrenys secaners i assolellats esclaten de primavera avançada amb la florida de groc de l'argelaga i la bufalaga i de blau del romaní i la foixarda.

La bufalaga i la foixarda són dues mates llenyoses capaces de créixer als llocs càlids i amb poca terra. Les trobem, per exemple, als vessants de Collbaix i al Mal Balç. Ambdues tenen fulles simples sense pecíol, coriàcies i glauques; molt petites, gruixudes i arrodonides les de la bufalaga, una mica

lles. Als peus dels ametllers si el camp no s'ha llaurat de poc i als marges, la ravenissa pinta més blancor al paisatge. Als alzinars de Montserrat i de Mura i a les màquies de Rajadell, el primer de florir és el marfull, aquest arbust gros de fulles oposades, de contorn ample, coriàcies i lluent, i que darrerament s'ha popularitzat també als jardins. Fa una mena d'umbel·la de flors blanques, cadascuna amb 5 pètals units per la base i 5 estams que sobresurten. Aquestes flors esdevindran fruits de color violeta lluent, tòxics per a nosaltres.

Als boscos caducifolis de les fondalades i vores de torrents, l'herba fetgera i la violeta de bosc s'afanyen a florir abans de quedar ombrejades sota les capçades renovades dels arbres. L'herba fetgera té una roseta de fulles molt característiques, en tres lòbuls, sovint de color granat al revers, portats per pecíols molt llargs que surten més o menys del mateix punt ran de terra. Fa flors de simetria radiada, amb estams i car-

més grans, planes, espatulades i acabades en punta les de la foixarda. Tant la bufalaga com la foixarda floreixen abundantment abans que no arribi la primavera astronòmica. La bufalaga fa nombroses flors intercalades entre les fulles, petites i sense calze, en forma de campaneta que s'obre en quatre lòbuls grocs d'on despunten o bé quatre estams d'anteres de color taronja o bé l'estigma. La bufalaga s'havia utilitzat per tenyir de groc la llana. Per la seva banda, la foixarda fa una mena de capítol de flors blaves o violetes a l'extrem de cadascuna de les seves múltiples tiges dretes. En plena florida, una mata de foixarda és com un gran coixí d'agulles de cap blau. Tot i aquests capítols, la foixarda no pertany a l'extensa família de les compostes, sinó que defineix la seva família particular de les globulariàcies. Les infusions de fulles de foixarda s'havien pres com a purgant i per combatre l'acidesa d'estómac.

L'argelaga, punxent, grisa i antipàtica, miraculosament es transforma en un ram de flors grogues, com les de la gineseta, que escampen un perfum intens. L'olor atrau els primers abellots que ja se senten bronzir d'una a l'altra flor. El romaní, omnipresent i que només deixa de florir quan fa fred de debò, s'ha encomanat també de la florida primaveral. Als terrenys més càlids, les principals plantes de la brolla estan ja en plena florida.

Al camp, la florida lluminosa dels ametllers dona la primera benvinguda al bon temps; mentre el pagès manté l'ai al cor, temorós de la glaçada tardana que malmetria les amet-

pels nombrosos i 6 o 7 pètals acolorits normalment de blau, tot i que hi ha també fetgeres amb flors blanques, violetes o rosades. A vegades, en un mateix rodal es troben fetgeres amb flors de colors diferents. La violeta de bosc, de la qual n'hi ha diferents espècies difícils de destriar, es reconeix per les fulles amb el pecíol llarg i el limbe en forma de cor, i per les flors de simetria bilateral amb un esperó a la base on guarda el nèctar per recompensar els pol·linitzadors.

Al Mediterrani, la primavera, irreprimible, arriba a la natura abans que al calendari. ■

Foto pàgina esquerra:

Dues mates, comunes però poc conegudes, en plena floridada avançada als terrenys eixuts: a dalt la foixarda (*Globularia alypum*) enlaira les inflorescències de color blau violaci i a baix la bufalaga (*Thymelaea tinctoria*), vista de prop, ensenya el detall de les flors i fulles petites

Foto pàgina dreta:

A l'esquerra: El marfull (*Viburnum tinus*) floreix als alzinars i a les màquies

Al mig: L'herba fetgera (*Anemone hepatica*) a més de la flor mostra les seves característiques fulles en tres lòbuls

A la dreta: L'argelaga (*Genista scorpius*) es cobreix completament de flors abans que arribi la primavera